

Seniors Anti-Fake Education

Έρευνα γραφείου & συνεντεύξεις

Διακρατική έκθεση – Συνοπτική παρουσίαση

Νοέμβριος 2022

**Co-funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Συνοπτική παρουσίαση

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης **Digital Economy and Society Index (DESI) 2020**, τα τελευταία τέσσερα χρόνια παρατηρείται ότι: "το επίπεδο των ψηφιακών δεξιοτήτων συνέχισε να αυξάνεται με αργούς ρυθμούς, φθάνοντας στο 58% των ατόμων που έχουν τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες, στο 33% με ψηφιακές δεξιότητες ανώτερες των βασικών και στο 61% των ατόμων που έχουν τουλάχιστον βασικές δεξιότητες λογισμικού. Οι δείκτες δεξιοτήτων επηρεάζονται έντονα από κοινωνικό-δημογραφικές πτυχές. Για παράδειγμα, το 82% των νέων (16-24 ετών), το 85% των ατόμων με υψηλή τυπική εκπαίδευση, το 68% των μισθωτών ή αυτοαπασχολούμενων και το 87% των φοιτητών διαθέτουν τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες. Αντίθετα, μόνο το 35% των ατόμων ηλικίας 55-74 ετών και το 30% των συνταξιούχων και των μη δραστήριων χρηστών διαθέτουν βασικές δεξιότητες".¹

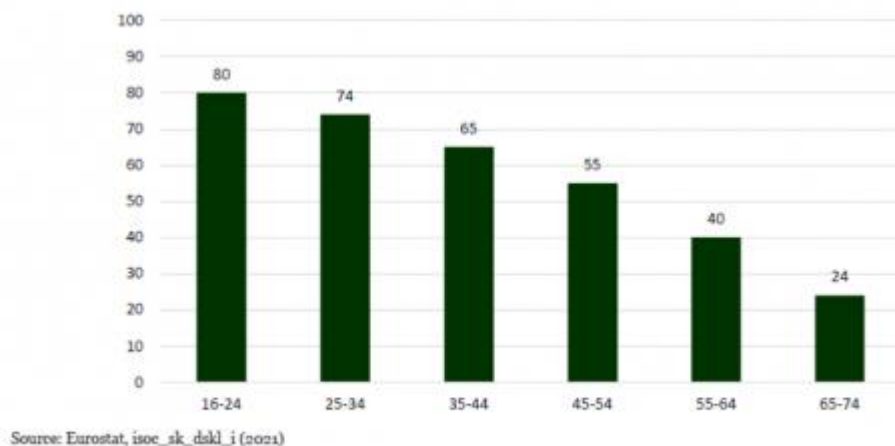

Figure 1: Individuals who have basic or above basic overall digital skills by age groups, % of age groups, EC-27, 2019

Αυτό το υψηλό ποσοστό χρηστών του διαδικτύου ηλικίας 55+ με βασικές δεξιότητες γραμματισμού σημαίνει επίσης ότι **πολλά άτομα μεγαλύτερης ηλικίας δυσκολεύονται να αναζητήσουν έγκυρες πηγές, συχνά απλώς καταναλώνουν πληροφορίες χωρίς να ασχολούνται**

¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi-human-capital>

κριτικά με αυτές. Δεν είναι πλήρως ικανά να διακρίνουν τις αληθείς από τις ψευδείς πληροφορίες από το διαδίκτυο. **Ενώ άνθρωποι όλων των ηλικιών πέφτουν θύματα ψευδών ειδήσεων, πολυάριθμες μελέτες έχουν δείξει ότι τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας είναι πιο ευάλωτα από τους νέους στο να πιστεύουν και να μοιράζονται ψευδείς ειδήσεις και ψηφιακή παραπληροφόρηση.** Ενώ ο ψηφιακός αλφαριθμητισμός και ο αλφαριθμητισμός στα μέσα ενημέρωσης αντιμετωπίζονται όλο και περισσότερο στο σχολικό περιβάλλον για τα νεαρά άτομα για να διασφαλιστεί ότι δέχονται συνειδητά και κριτικά τις πληροφορίες, **πρέπει τώρα να επανεξετάσουμε την προσέγγισή μας για τον ψηφιακό αλφαριθμητισμό των πολιτών 65+,** των γενεών που έχουν ζήσει τη δραστική μετάβαση από την κουλτούρα των εντύπων στην κουλτούρα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Η ανάπτυξη δεξιοτήτων ψηφιακού αλφαριθμητισμού θα πρέπει να επεκταθεί πέρα από την απόκτηση βασικών ικανοτήτων χειρισμού έξυπνων συσκευών και στην ανάπτυξη του αλφαριθμητισμού στα μέσα ενημέρωσης, της κριτικής σκέψης και της ικανότητας εντοπισμού αξιόπιστων διαδικτυακών πληροφοριών. Τα ευρήματα αυτά συνάδουν επίσης με την ανασκόπηση του γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας (media literacy) μεταξύ των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας από τους Rasi et al (2020)² και με την έκθεση DESI 2020. Προτείνουν τον στρατηγικό σχεδιασμό και την υλοποίηση πιθανής κατάρτισης για την ενίσχυση των ψηφιακών ικανοτήτων και του ψηφιακού αλφαριθμητισμού των άτομα 65+ με δεξιότητες λογισμικού και με τη χρήση του διαδικτύου.

Για το λόγο αυτό, το πρόγραμμα **SAFE (Seniors' Anti-Fake Education)** απευθύνεται ειδικά στα **άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, καθώς έχουν διαφορετικές συμπεριφορές κατά την χρήση των μέσων επικοινωνίας και κοινωνικής δικτύωσης σε σύγκριση με τα νέα άτομα.** Οι εταίροι του SAFE πιστεύουν ότι οι προκλήσεις του σύγχρονου διαδικτύου και η **ραγδαία ανάπτυξη των ψευδών ειδήσεων την τελευταία δεκαετία απαιτούν μια νέα προσέγγιση στον ψηφιακό αλφαριθμητισμό.** Ως εκ τούτου, το έργο **SAFE στοχεύει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης στα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας κατά την πλοήγηση τους στο διαδίκτυο, καθώς και τις πιθανές παγίδες του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, μέσω της παροχής ενός**

² <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0741713620923755> .

καινοτόμου προγράμματος **εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων** που εργάζονται με άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, μιας **σειράς εργαστηρίων** για εκπαιδευόμενους/ες 65+ και μια **διαδικτυακή πλατφόρμα** πληροφόρησης και μάθησης και για τις δύο ομάδες-στόχους.

Στη διακρατική έκθεση με τα αποτελεσμάτα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε στις χώρες των εταίρων του έργου (Σλοβενία, Γερμανία, Ελλάδα, Κύπρο, Αυστρία & Ιταλία), ο **γραμματισμός στα μέσα ενημέρωσης** (media literacy) νοείται ως η "ικανότητα πρόσβασης, κριτικής κατανόησης και αλληλεπίδρασης με τα μέσα ενημέρωσης", η οποία "επιτρέπει στους πολίτες όλων των ηλικιών να περιηγηθούν στο σύγχρονο ειδησεογραφικό περιβάλλον και να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις".³

Ο όρος **fake news** είναι πιο δύσκολο να κατανοηθεί. Συνήθως περιγράφεται ως "ένας όρος που αφορά σε ένα "φάσμα διαφορετικών τύπων πληροφοριών". Αυτό περιλαμβάνει τις λεγόμενες "μορφές χαμηλού κινδύνου", όπως ο κομματικός πολιτικός λόγος και οι τίτλοι με δόλωμα. Ωστόσο, περιλαμβάνει επίσης πιο υψηλού κινδύνου πρακτικές, όπως η χρήση κακόβουλων λογισμικών με τη χρήση αυτοματοποιημένων τεχνικών ενίσχυσης που χρησιμοποιούνται από διάφορους φορείς, για παράδειγμα για να διεισδύσουν σε ομάδες βάσης ή για να επηρεάσουν και να υπονομεύσουν τις δημοκρατικές διαδικασίες σε χώρες της ΕΕ.⁴

Οι **δεξιότητες** νοούνται ως: "ικανότητα χρήσης γνώσεων, δεξιοτήτων και προσωπικών, κοινωνικών ή/και μεθοδολογικών στάσεων, σε καταστάσεις εργασίας ή σπουδών και στην επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη"⁵.

Η παρούσα **διακρατική έκθεση** βασίζεται σε έξι **εθνικές εκθέσεις από την Αυστρία, την Κύπρο, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ιταλία και τη Σλοβενία**, οι οποίες εκπονήθηκαν το καλοκαίρι του

³ Audiovisual and Media Services Policy. (2019): Media Literacy', Audiovisual and Media Services Policy (Unit I.1). <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/media-literacy>.

⁴ https://digitol.eu/wp-content/uploads/2020/09/DIGITOL_Overall_Report_.pdf.

⁵ European Parliament and Council of the European Union, 2008.

2022. Προσπαθεί να συνδυάσει τα αποτελέσματα από αυτές τις έξι εκθέσεις και να **αποτυπώσει τις τάσεις** σε αυτό το πλαίσιο. Βασιζόμενη σε αυτό, θα προσφέρει προτάσεις για την ανάπτυξη ενός προγράμματος εκπαίδευσης εκπαιδευτών για εκπαιδευτές ενηλίκων και μιας σειράς εργαστηρίων που θα απευθύνονται σε ανώτερους εκπαιδευόμενους.

Δεδομένου ότι η κατάσταση του ψηφιακού αλφαριθμητισμού και το επίπεδο της ευαισθητοποίησης των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας σε θέματα ψευδών ειδήσεων διαφέρει από χώρα σε χώρα, δεν είναι δυνατόν να εξαχθούν γενικά συμπεράσματα από το *Κεφάλαιο I: Αποτελέσματα έρευνας και ανάλυσης στις χώρες εταίρους*, όπως συμβαίνει με τα διάφορα μέρη του *Κεφαλαίου II: Διακρατική Ανάλυση*. Αντίθετα, το Κεφάλαιο I έχει ως στόχο να καταδείξει τις διαφορετικές καταστάσεις του ψηφιακού αλφαριθμητισμού μεταξύ των ατόμων 65+ στις επιμέρους χώρες εταίρους.

Η πλήρης έκθεση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του έργου.

www.safeseniors.eu

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.